

Forfatter: Brandes, Georg

Titel: Udrag fra Hovedstrømninger. Det unge Tyskland (1890)

Citation: Brandes, Georg: "Samlede Skrifter", i Brandes, Georg: *Samlede Skrifter*, 1899-1910, s. 682. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-brandes06-shoot-idm139753868061936/facsimile.pdf> (tilgået 23. april 2024)

Anvendt udgave: Samlede Skrifter

var at udsondre Hovedlitteraturerne i Aarhundredets første Halvdel, dernæst at finde en Bevægelsernes Norm, en Begyndelse og et Midtpunkt.

Bevægelsens Norm fandtes i denne store Hovedrytme med Ebbe og Flod: den gradvise Synken og Forsvinden af det foregaaende Aarhundredes Følelses- og Idéliv indtil Autoritetstroens, Arvekongedømmets og Samfundsvedtægtens Triumf, saa Frihedsideernes Tilbagevenden i nye, stedse højere stigende Bølger. Udgangspunktet gav sig da af sig selv i den Gruppe af franske Værker, som blev døbt Emigrantlitteratur, og hvis første indvarsierende Skrift bærer Aarstallet 1800. Midtpunktet var ligesaa utvivlsomt. Det var fra det literære Synspunkt Byrons Død, fra det politiske den græske Frihedskrig, i hvilken han fandt Døden. Thi denne Dobbeltbegivenhed sætter Skel i Fastlandets Aandsliv og Literatur. Men saa var ogsaa Slutningspunktet givet, den europæiske Revolution i 1848. Og var Byrons Død Værkets Midtpunkt, saa maatte ogsaa den Gruppe af engelsk Literatur, i hvilken han hører hen, blive Værkets Hængsel, hvorom det drejede sig. Saa stod det hele klart i store Omrids: den spirende Reaktion hos Emigranterne, der dog er saa blandet med revolutionære Strømninger, den stigende Reaktion i det romantiske Tyskland, den Højdepunktet naaende, triumferende Reaktion under de første Aar af Kongedømmets Genoprettelsestid i Frankrig, saa Omslaget i hvad der fik Navn af Engelsk Naturalisme; dernæst Omslaget hos alle Frankrigs store Skribenter kort før Julirevolutionen, deres Sammentræden til den romantiske Skole i Frankrig, og endelig den Gruppe af tysk Literatur, som udmunder i Marstbevægelsen 1848.

Det forstaar sig af sig selv, at det Synspunkt, som her er anlagt, er et personligt. Saaledes grupperede og i denne Følgeorden, saaledes modsatte hinanden og med disse Udhævninger og Afskygninger fremtræder Literaturens Personligheder og Værker kun for en personlig Betragtningssmaaede, underkastede en personlig Behandling. Men upersonligt set er et halvt Aarhundredes Literatur kun et Kaos af hundredetusinder af Værker i et stort Antal Sprog.

Det personlige Standpunkt er dog ikke et vilkaarligt. Efter Forfatterens Evne og bedste Skøn er hver enkelt Personlighed

og Foreteelse, som er bleven fremstilt, kommet til sin Ret. Der er ikke gjort noget Forsøg paa ved Tilvridning at give noget Enkelt en større eller mindre Plads end den, det historisk har indtaget. Ikke af et Lune eller i Kraft af en forudfattet Hensigt hos Forfatteren har Værket faaet den Form det har. Den Magt, der her har grupperet, stillet i Modsætningsforhold, stiliseret, udhævet og trængt tilbage, udstrakt og forkortet, stillet i fuldt Lys, i Halvlys eller i Skygge, er ikke nogen anden end den aldrig fuldt bevidste Magt, som man plejer at kalde Kunst.